

СТ А Н О В И Щ Е

от проф.д-р Златка Сукарева, научна специалност „Гражданско и семейно право”, относно конкурса за „доцент” по научната специалност „Гражданско и семейно право” в Юридическия факултет на УНСС съгласно Решение на АС №5/10.12.2025г., с кандидат Катя КРЪСТАНОВА ВЛАДИМИРОВА- БАТЧИЕВА

1.Участвам в състава на научното жури на конкурса като външен член съгласно Заповед №657 от 06.03.2026г. на Зам. ректора на УНСС по НИД. Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Частноправни науки” на ЮФ в УНСС

2.За участие в конкурса кандидатства едно лице, Катя Кръстанова Владимирова, д-р по право, гл.ас. в катедра”Частноправни науки” в ЮФ на УНСС.

3. Катя Владимирова е изпълнила изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент” в УНСС съгласно ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, отнасящи се за количествените и качествените показатели. От картата за количествените изисквания се вижда, че тя е защитила дисертационен труд на тема „Придобиване на дялове и акции в търговски дружества” през 2009 г. и е придобила научната степен „доктор по право” по научната специалност „Гражданско и семейно право”. Представила е хабилитационен труд – монография „Отмяна на даренито”, публикуван от издателство „Сиела” през 2024г с ISBN--978-95428-4824-0. Представила е и монографично изследване в самостоятелна глава под наименованието „ Косвен съдебен контрол от гражданския съд”,представляващо част от колективното монографично изследване за „Смесените фактически състави при концесии, обществени поръчки и други форми на управление и разпореждане с публични средства и собственост”, издадено през 2024г. от издателство Сиела. Представила е студии, статии и доклади , публикувани в реферирани научни издания или в такива с научна рецензия и редакция-22 броя, подробно описани и резюмирани в приложените документи по конкурса.

Представила е необходимия брой цитирания в други научни издания с посочване на името на автора и публикацията.

В доказателствата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на длъжността е посочила качеството си на научен наставник в проект „Студентски практики” по няколко направления., посочени в картата, както и участие в международен проект „За справянето с някои дребни нарушители”, за което е било организирано посещение в посочени институции. Осъществявала е консултантска дейност в търговски дружества, организираща публична лекция съвместно с Европейския потребителски център за свързване на учебната дейност с практиката. Била е лектор- обучител по Закона за защита на личните данни.

Разработи и издаде учебно- практическо помагало „Учебен практикум по Облигационно право” с възможните облигационни претенции по текстове на ЗЗД и някои други закони и исковата защита. Целта бе да се засили практическото обучение в семинарните занятия. Ръководи учебни практики на студентите от четвърти курс в съдилищата по частноправни проблеми , участвала е в проучване по студентска програма към Библиотечно-информационен и изследователски парламентарен център на Народното събрание на тема „Законодателни мерки за подкрепа на храни местно производство в страните в ЕС”.

Посочила е и представила доказателства за участие с доклади в научни конференции- 9-10 броя, организирани от юридически факултети в страната.

Изводът е, че тя покрива изискванията за съответствие на високите стандарти на компетентните образователни институции и на УНСС за заемане на академичната длъжност „доцент”. Доказателство за този извод е и приложеният протокол №11 на Съвета по хабилитация към УНСС, в който с гласуване на всички членове е дадено положително становище за потенциалния кандидат в конкурса - Катя Владимирова, на което основание е обявен и конкурсът в ДВ.

4.Оценка на учебно- преподавателската дейност на кандидата: Постъпи на работа като редовен асистент в катедрата през 2012г. след придобиване на научната степен „доктор по право” и започна да води семинарни занятия по дисциплината Облигационно право, чийто титуляр бях аз. Пое занятията и в двата потока от 8-10 групи, като организираше и осъществяваше контрол върху разработването и оценяването на задължителните тогава курсови работи. Провеждаше и предвидените колоквиуми върху общата част на ОП, чиято положителна оценка бе условие за допускане до изпит. Въпреки голямата натовареност тя се справяше. Участваше активно и помагаше при провеждане на изпитите от титулярите. След излизането ми от факултета тя пое и продължи преподаването на изборната дисциплина „Потребителско право”, от интерес както за студентите юристи така и за икономистите и продължи сътрудничеството с Европейския потребителски център за съвместни прояви. Считам, че тя има необходимата подготовка за извършване на учебно- преподавателска дейност като доцент в УНСС.

5. Основно направление в изследователската дейност на кандидата , видно от представените публикации е областта на гражданското и в частност облигационното право. Приложените публикации по списъка потвърждават това.Разработва проблеми по прилагането на чл.33 от ЗС, цесията и заместването в дълг при предварителен договор за покупко- продажба на недвижим имот, доброволната делба и предварителният договор, допустим ли е последващ договор за отмяна на дарение, делбата- дарение и отмяната. А и хабилитационният труд е посветен на институт на гражданското право. Няма

повторяемост с докторантската тема, т.е. развива изследванията си в посока на гражданското право. В последно време тя се занимава и с правната проблематика на изкуствения интелект. Публикува по тази тема и в чужди списания с ISSN идентификационен код, посочени в доказателствата.

6. Синтезирана оценка на научните и научно-приложните приноси на кандидата:

6.1. Оценка на базата на хабилитационния труд „Отмяна на дарението”:

* Това е първото монографично изследване на института „Отмяна на дарението. ” Въпроси във връзка с този институт са разглеждани и в други публикации от други автори, като тази на Д.Тончев от 1927г. върху Закона за наследството, на Кр.Цончев от 1988г. върху договора за дарение, в която има отделна глава за отмяна на дарението. Изследвайки договора за дарение, разглеждат и въпроси за отмяна на дарението в свои публикации проф. Венедиков, проф. Ж.Сталев, проф.П.Попов, а в последните години и по-млади колеги проф. И.Русчев,Ст. Ставру и Д.Недев. Но цялостно изследване на този институт не е правено, както и допирните му точки с други институти и отрасли.Това само по себе си представлява принос, едно такова по- мащабно изследване ,в което се проследява развитието на уредбата на този институт от римското право до сега в различните държави. Актуалното изследване е върху уредбата на института в ЗЗД, но прилага и сравнителноправния подход. На първо място обстойно изследва основанията за отмяна на дарението по чл.227 ЗЗД,особено тези по буква „а” и буква „б”, като тук изследва обстойно и връзката с наказателното право и с наказателното производство, съобразно резултатите от неговото развитие в различни хипотези.

*** Основна насока в изследването е вида на задължението на надарения за пристойно поведение спрямо дарителя т.е. за признателност-** дали е правно или морално задължение, считайки, че от това зависи и съдбата на договора за дарение, дали е едностранен или двустранен.Съществува полемика, изразена и в статията на проф. П.Попов „Едностранен договор ли е дарението?”. Кр. Цончев е на позицията, че ДД е едностранен, защото задължението за пристойно поведение или при нужда за даване на издръжка не е насрещна престация, породена от договора за дарение, затова и отмяната на дарението като право възниква не от неизпълнение на договора, а от закона. Той не казва какво е задължението за пристойно поведение, морално или правно, освен при даването на издръжка, изрично заявява на стр. 112 от монографията си „Договор за дарение” че това е правно задължение за надарения при възникнала нужда от издръжка и възможност да се даде такава при поискване. Посоченият автор счита, че е налице правно задължение и правното задължение се поражда от възникване на нови факти: възникнала нужда, поискване на издръжка и възможност надареният да я дава. Без правно задължение счита,че

не може да се наложи като санкция възможност за отмяна на дарението. К.Владимирова не споделя това виждане, възприето и в част от съдебната практика, че новонастъпилите факти трансформират задължението за издръжка от морално в правно. Дали можем да заключим на базата на това, че задължението на надареното лице не е насрещно задължение за престация, възникнало от договора, а по повод на него, че това задължение е само морално, не е правно или не се трансформира в правно? В основата на редица правни задължения стои моралът. Считам, че тук трябва да се разграничат правните отношения, на които е субект надареният. От Конституцията и от Наказателния кодекс следва, че всеки е носител на задължението да не се посяга на чужд живот, неприкосновеност на човешкия живот. Това задължение е законово т.е. правно, задължение на всички и спрямо всички лица в т.ч. и спрямо дарителя. Нарушаването му във всички случаи, като изключим наличие на обстоятелства, които изключват вината или отговорността, води до наказателна отговорност. Когато обаче извършител на престъплението е надареното лице, а обект на престъплението е дарителят, то налице е правнорелевантен елемент, който може да задейства механизма за отмяна на дарението, предвиден от закона спрямо надарения престъпник наред с наказателната отговорност. Нарушението рефлектира и върху дарствените граждански отношения и законът санкционира надареното лице чрез възможност за отмяна на дарението. Същото е и при набеждаването в извършване на престъпление при знание, че лицето е невинно, това действие е съставомерно по чл.286 НК. От тук произтича и правното задължение да не се извършва набеждаване, задължение е на всяко лице. Надареното лице е нарушило едно правно задължение за неприкосновеност на човешкия живот или за ненабеждаване при липса на основание за това. Специфичната правна връзка „дарител- надарен“ не е правнозначима за наказателната отговорност, но законодателят е счел, че поведението на надареното лице надхвърля нормите на морала, че предприемайки действия срещу дарителя, които са престъпления, те не могат да бъдат безразлични за правото и е предвидил възможност за отмяна на дарението като вид гражданскоправна санкция. Следователно законодателят счита, че надареният има по-големи морални задължения спрямо своя благодетел, които са неотделими от задължението да не се посяга на чуждия живот или да не се набеждава някого без основание. Задължението за пристойно поведение и признателност, възникнало като морално, имащо различни проявления, когато е нарушено чрез съставомерни действия, предвидени в чл.227 ЗЗД, буква „а“ и „б“ е неразграничимо от правното задължение да не се извършват такива действия т.е. то е правно. Границата на моралното задължение е надхвърлена, когато е отнет човешки живот или е извършено набеждаване и ако това е за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода не по-малко от 3 г. Изводът е, че макар задължението за пристойно т.е. морално поведение на признателност и благодарност да не възниква от договора за дарение като насрещна престация, когато то е нарушено чрез извършване на посочени в закона съставомерни действия и законодателят е предвидил, че това рефлектира и върху дарственото

отношение, макар и то да е лично в генезиса си и е дал право на дарителя да отмени дарението, считам, че при тези обстоятелства можем да говорим за нарушено правно задължение и за това той ще търпи негативни гражданскоправни последици. Това поведение е израз на „груба неблагодарност“ /превод на ГГЗ, А.К., 1974г / а в BGB, 2005 в §530 изрично е посочено убийството/. С предвидената възможност за отмяна на дарението законът дава санкция на моралното задължение на надарения спрямо дарителя и то придобива правен характер. За морално задължение, което не е санкционирано от закона, не може да се наложи санкция, каквато представлява възможността да се отмени дарението. Частният случай е, че то е извършено спрямо дарителя и за него възниква правото на отмяна.. От тук следва, че са нарушени правни задължения, предвидени от закона за всяко едно лице, но техният пълнеж при хипотезата „дарител- надарен“ е и неморалното поведение по отношение на дарителя- благодетел и затова рефлектира и върху определените граждански отношения.

За задължението за даване на издръжка при нужда и ако бъде поискана, може да се каже, че е морално, касае само личните отношения, но при възникване на такива обстоятелства, констатирани от съда, а именно възникнала нужда от средства и отказ, при условие, че нуждаещият се дарител е облагодетелствал надареното лице, законът дава право на дарителя да отмени дарението. Отказът да се даде издръжка на дарителя, когато той има нужда и надареният може да я дава, знае за нуждата и отказва това, неговото поведение надхвърля нормите на морала и тези обстоятелства трансформират задължението на надарения от морално в правно и това е основанието да възникне правото на отмяна. С това се санкционира надареното лице, като се предоставя на дарителя право на отмяна. При тези обстоятелства законодателят е счел, че моралното задължение е изчерпано и преминава в правно. Поведението на надарения надхвърля нормите на морала, на емпатията. ЗЗД не изисква недаването на издръжка да застрашава живота или здравето на дарителя и надареното лице да знае това т.е. да е налице съставомерното деяние „злепоставяне“, но счита, че отказът на надареното лице, при условие, че може да дава издръжка на този, който го е облагодетелствал и обогатил, е поведение, което надхвърля границите на морала именно защото това лице е било надарено от молителя и затова го санкционира, като предоставя на дарителя възможност да иска отмяна на дарението, за да се сдобие със средства. Авторката е на позицията, че задължението на надареното лице си остава морално, не се трансформира в правно, както се приема в част от съдебната практика и от някои автори, които сочат в изследването, т.е. има свое виждане и това представлява интерес за по-нататъшни аргументи в тази насока, а и говори, че тя може да открива проблемите и да води полемика, което е важно за развитието на науката и практиката.

Правилно авторката се солидаризира с проф. Русчев, че с правото за отмяна на дарението при посочените обстоятелства по чл.227 ЗЗД, се избягва неоснователното обогатяване, тъй като с влизане в сила на решението за отмяна, подареното се връща в патримониума на дарителя и може да бъде изпълнено принудително, без да е необходимо предявяване на иск за неоснователно обогатяване, а следва да се пристъпи към изпълнение на решението. От тук следва, че с оглед на каузата на дарението, *causa donandi*, до неоснователно обогатяване може да се стигне при недействителност на дарението, нищожност или унищожаемост и задържане на дареното. Правото на отмяна представлява и санкция за надарения. Така се приема и от другите автори, че правото на отмяна е санкция за надареното лице. Или **изводът, който приемам е, че задължението на надареното лице за уважително поведение и благодарност като морално задължение по своя произход и с различен пълнеж и проявление, е и правно задължение, когато се касае за убийство или набеждаване, а при недаване на издръжка т.е. отказ и съществуваща нужда, се превръща в правно с настъпване на новите факти, посочени и от К.Цончев и от Ставру. Само с правния им характер можем да оправдаем и правото на отмяна, което законът предоставя на дарителя.** Но това считам, че не може да обоснове извод, че договорът за дарение е двустранен или условен договор, договор под прекратително условие. И в ТР №1/2013г. на ОСГК на ВКС се приема, че при настъпване на нови факти, задължението се трансформира в правно и че отмяната на дарението е вид гражданска санкция.

Второто направление, в което върви изследването е кои лица могат да искат отмяна и по отношение на кои лица може да се иска отмяната, само по отношение на надарения или и спрямо неговите наследници: Т.е. кои са субектите на отмяната, които придобиват това право респ., които търпят последиците от упражняването му. Що се касае до лицата, които придобиват право на отмяна това е дарителят, а след смъртта му, наследниците, универсалните наследници, като фиксира и началото на 1г. срок за предявяване на иска за отмяна. Счита че правото на отмяна на наследниците на дарителя е делимо. Кои лица се засягат от отмяната, по този въпрос има различия при смърт на надареното лице. Съдебната практика приема за решаващ критерий кога е предявен искът от дарителя, преди или след смъртта на надареното лице. Ако е преди смъртта, наследниците на надарения носят отговорност, защото задължението се е трансформирало в правно и е преминало върху тях. К.Владимирова приема това становище отчасти, но изрично заявява, че не приема трансформацията на задължението в правно, но как тогава неизпълнението на едно морално задължение ще доведе до правна санкция. Счита, че не може да се иска отмяна срещу наследниците, тъй като се касае за лични действия на надареното лице и изключва тази възможност, ако дарителят не е предявил иска преди смъртта на надарения, защото наследниците нямат задължение за признателност. Основателна е позицията и съвпада със съдебната практика, като тя внася допълнителен аргумент за това. Кр. Цончев

обобщава /стр.137 цит. публикация/, че ако надареният е починал, наследниците му встъпват в правата и задълженията и винаги отговарят по иска за отмяна. Кандидатката за доцент, вземайки отношение по тези въпроси за субектите на отмяната, допринася за уеднаквяване на теорията, а и на практиката по тези въпроси, за развитието на правото.

*** Особено важна насока в изследването за отмяна на дарението е дарението с тежест.Виждам приносен момент при толкова различни становища,свързани с тежестта:** В правната литература има спор относно същността на тежестта при безвъзмездните сделки, дали е задължение на облагодетелстваното лице, дали е случаен елемент на сделката, дали има разлика между тежест и условие, дали е допълнително волеизявление. Приема, че тежестта е модалитет на сделката,че е едно задължение на облагодетелстваната страна да даде нещо или направи нещо или да не върши нещо, че тежестта не е насрещно задължение, не е допълнително волеизявление, а е част от дарственото волеизявление, че тежестта и условието са различни понятия, че не превръща договора за дарение във възмезден договор, но му придава смесен характер. Тук има виждане, че зависи в чия полза е тежестта и ако тя е в полза на дарителя, ще има непряко дарение, а ако е в полза на трето лице, дарението няма да има изцяло безвъзмезден характер. Разглежда последиците от неизпълнение на тежестта, счита,че дарителят може да иска изпълнение на тежестта т.е. да се приложи чл.79 ЗЗД, тъй като има и други елементи в договора, които го превръщат в несъвършен двустранен,счита че е невъзможно да се иска разваляне на договор за дарение с тежест при неизпълнение на тежестта, а само изпълнение, прави аналог със завещанието с тежест, спира се на отговорността на наследниците при неизпълнение на тежестта. Прави предложение при сключване на договор за дарение с тежест да се включва клауза за възможност за разваляне на договора при неизпълнение на тежестта.Би могла да помисли дали такава клауза не би променила характеристиката на договора като двустранен и възмезден. Счита, че вземайки детайлно отношение по тези въпроси, свързани с дарението с тежест,а това е във връзка и с отмяната на дарението, в работата и има приносен момент и при изследване на този проблем.

Изследването на института за отмяна на дарението освен, че само по себе си представлява принос в развитието на теорията за отмяна на дарението като едно многостранно изследване във връзката му с други институти и отрасли, спомага и за задълбочаване на практиката по сключването на договори за дарение и за справедливо решаване на спорните проблеми. С това искам да изтъкна полезността на това изследване.

Изследването е актуално и със сегашната практика на различни видове дарения с кауза и възможностите за тяхната отмяна при определени условия, например ако даренито не е използвано изцяло. Правилно предлага

самостоятелна уредба на този вид дарения, за да се избегнат злоупотреби, каквито има в немалко случаи.

Като приносен момент бих изтъкнала предложенията, които прави за усъвършенстване и допълване на правилата за отмяна на дарението и при тежка телесна повреда на дарителя или негови близки лица или системно унизително поведение спрямо него, прави и практически предложения относно включване на определени клаузи при сключване на договора за дарение, които са в полза за страните.

7. Препоръчвам да обмисли предложението, което прави ,при бъдещо изменение на ЗЗД да се допусне сключването на договор за дарение на чужда вещь при определени условия- да се придобие вещта в определен срок. Това означава да се допусне договор за дарение на бъдеща вещь, това е в противоречие с дефиницията на договора в закона. Не е в полза на сигурността, а има други средства за облагодетелстване на едно лице с бъдеща вещь, която още не е част от активите на дарителя.

8. В заключение считам, че кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент”, КАТЯ КРЪСТАНОВА ВЛАДИМИРОВА , отговаря на минималните национални изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за заемане на тази длъжност и предлагам на научното жури да гласува решение, че кандидатката отговаря на изискванията на закона ,за което ще гласувам положително, както и да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на УНСС да внесе за гласуване избора и за доцент по научната специалност „Гражданско и семейно право” в професионално направление „Право”.

20.04. 2026г.

Изготвил становището:

OPINION ON THE COMPETITION FOR AN ACADEMIC POSITION

**by Professor Zlatka Sukareva, PhD, scientific specialty "Civil and Family Law",
regarding the competition for "associate professor" in the scientific specialty
"Civil and Family Law" at the Faculty of Law of the UNWE, according to
Decision of the Academic Council No. 5/10.12.2025, with candidate Katya
KRASTANOVA VLADIMIROVA- BATTCHIEVA**

1. I participate in the scientific jury of the competition as an external member in accordance with Order No. 657 of 06.03.2026 of the Vice-Rector of the UNWE for Research and Development. The competition is announced for the needs of the department "Private Law Sciences" of the Faculty of Law at the UNWE

2. One person, Katya Krastanova Vladimirova, PhD in Law, Chief assistant professor at the department "Private Law Sciences" at the Faculty of Law of the University of National and World Economy, is applying for participation in the competition.

3. Katya Vladimirova has fulfilled the requirements for holding the academic position of "associate professor" at the UNWE according to the **LAW ON THE DEVELOPMENT OF THE ACADEMIC STAFF IN THE REPUBLIC OF BULGARIA** and **REGULATIONS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE LAW ON THE DEVELOPMENT OF THE ACADEMIC STAFF IN THE REPUBLIC OF BULGARIA, relating to quantitative and qualitative indicators.** The quantitative requirements card shows that she defended a dissertation on the „Acquisition of shares and shares in commercial companies“ in 2009 and has acquired the scientific degree "Doctor of Law" in the scientific specialty "Civil and Family Law". She presented a habilitation thesis - monograph "Cancellation of the Donations", published by the "Ciela" publishing house in 2024 with ISBN -- 978-954 28-4824-0. She also presented a monographic study in a separate chapter under the title „Indirect judicial control carried out by the civil court in mixed factual formations. Chapter from the book Mixed factual formations in concessions, public procurement and other forms of management and disposal of public funds and property (European and national dimensions) (pp. 283-301). Sofia: Ciela. ISBN 978-954-28-4847-9. She presented studies, articles, and reports published in refereed scientific publications or in those with scientific review and editing - 22 issues, described in detail and summarized in the attached documents for the competition.

It has provided the required number of citations in other scientific publications, indicating the name of the author and the publication.

In the evidence of fulfillment of the quantitative requirements for holding the position, she indicated her capacity as a scientific mentor in the project "Student Practices" in several areas, indicated in the map, as well as participation in an international project "On dealing with some minor offenders", for which a visit to specified institutions was organized. She carried out consulting activities in commercial companies, organized a public lecture jointly with the European Consumer Center, connecting educational activities with practice. She was a lecturer-trainer under the Personal Data Protection Act.

She developed and published a teaching and practical manual, „Training course on the law of obligations, Obligatory claims under the Obligations and Contracts Act, and partly individual claims under the Commercial Code, Civil Procedure Code, and other laws. First edition. - Sofia: Publishing house "Nova zvezda" and other laws. First edition. - Sofia: Publishing house "Nova zvezda" with possible obligation claims under the texts of the Contractual Liability Act and some other laws, and the claim defense. The goal was to strengthen practical training in seminar classes. She leads teaching practices for fourth-year students in the courts on private law issues, and participated in a study under a student program at the Library, Information and Research Parliamentary Center of the National Assembly on the topic "Legislative measures to support locally produced food in EU countries".

She indicated and presented evidence of participation with reports in scientific conferences, 9-10, organized by law faculties in the country.

The conclusion is that she meets the requirements for compliance with the high standards of the competent educational institutions and the UNWE for occupying the academic position of "associate professor". Proof of this conclusion is the attached protocol No. 11 of the Habilitation Council at the UNWE, in which, by a vote of all members, a positive opinion was given for the potential candidate in the competition - Katya Vladimirova, on which basis the competition was announced in the State Gazette.

4. Assessment of the candidate's teaching and learning activities: She started working as a full-time assistant in the department in 2012 after obtaining the scientific degree "Doctor of Law" and began to lead seminar classes in the discipline of Law of Obligations, of which I was the holder. She took over the classes in both streams of 8-10 groups, organizing and exercising control over the development and evaluation of the then-mandatory coursework. She also conducted the scheduled colloquia on the general part of the OP, the positive assessment of which was a condition for admission to the exam. Despite the heavy workload, she coped. She actively participated and helped in conducting the exams by the holders. After I left the faculty, she took over and continued teaching the elective discipline "Consumer Law", of interest to both law students and economists, and continued the cooperation with the European Consumer Center for Joint Events. I believe that she has the necessary preparation to carry out teaching activities as an associate professor at the UNWE.

5. The main direction of the candidate's research activity, as evident from the presented publications, is the field of civil and, in particular, the law of obligations. The attached publications on the list confirm this. She develops problems with the application of Art. 33 of the Property Act, the assignment and substitution in debt in a preliminary contract for the purchase and sale of real estate, the voluntary division, and the preliminary contract, is a subsequent contract for the cancellation of a donation admissible, the division-donation, and the cancellation. And the habilitation work is dedicated to the Institute of Civil Law. There is no repetition with the doctoral topic, i.e., she develops her research in the direction of civil law. Recently, she has also been dealing with the legal issues of artificial intelligence. She publishes on this topic in foreign journals with an ISSN identification code, indicated in the evidence.

6. Synthesized assessment of the candidate's scientific and applied scientific contributions:

6.1 . Evaluation based on the habilitation thesis "Cancellation of the donation":

This is the first monographic study of the institute "Cancellation of the donation." Questions related to this institute have also been considered in other publications by other authors, such as that of D. Tonchev from 1927 on the Law of Inheritance, of Kr. Tonchev from 1988 on the donation contract, in which there is a separate chapter on the cancellation of the donation. While studying the donation contract, questions of the cancellation of the donation have also been considered in their publications by Prof. Venedikov, Prof. Zh. Stalev, Prof. P. Popov, and, in recent years, by younger colleagues Prof. I. Rushev, St. Stavru, and D. Nedev. But a comprehensive study of this institute has not been done, as well as its points of contact with other institutes and branches. This in itself represents a contribution, such as a larger study, which traces the development of the regulation of this institute from Roman law to the present in different countries. The current study is on the regulation of the institute in the Civil Code, but it also applies the comparative law approach. First of all, it thoroughly examines the grounds for cancellation of the donation under Art. 227 OF THE OBLIGATIONS AND CONTRACTS ACT, especially those under letter "a" and letter "b", and here it also thoroughly examines the relationship with criminal law and criminal procedure, according to the results of its development in various hypotheses.

The main direction in the study is the type of obligation of the donee for decent behavior towards the donor, i.e., for gratitude, whether it is a legal or moral obligation, considering that the fate of the donation contract depends on this, whether it is unilateral or bilateral. There is a controversy, also expressed in the article by Prof. P. Popov, "Is the donation a unilateral contract?" Kr. Tsonchev is of the position that the donation contract is unilateral, because the obligation for decent behavior or, if necessary, to provide support is not a counter performance arising from the donation contract; the cancellation of the donation as a right arises not from non-fulfillment of the contract, but from the law. He does not say what the obligation of decent behavior is, moral or legal, except in the provision of alimony, explicitly stating on page 112 of his monograph "Donation Contract" that this is a legal obligation for the donee when the need for alimony arises and the opportunity to provide it upon request. The aforementioned author believes that there is a legal obligation, and the legal obligation arises from the emergence of new facts: the need has arisen, the request for alimony, and the opportunity for the donee to provide it. Without a legal obligation, he believes that the possibility of canceling the donation cannot be imposed as a sanction. K. Vladimirova does not share this view, also adopted in part of the case law, that newly occurring facts transform the obligation for alimony from moral to legal. Can we conclude on the basis that the obligation of the donee is not a reciprocal obligation for performance arising from the contract, but on the occasion of it, that this obligation is only moral, not legal, or does not transform into legal? Morality is the basis of a number of legal obligations. I believe that here we must distinguish the legal relations to which the donee is subject. It follows from the Constitution and the Criminal Code that everyone is the bearer of the obligation not to encroach on another's life, the inviolability of human life. This obligation is legal, i.e., an obligation of everyone and towards all persons, including towards the donor. Its violation in all cases, excluding the presence of circumstances that exclude guilt or responsibility, leads to criminal liability. However, when the perpetrator of the crime is a gifted person, and the object of the crime is the donor, there is a legally relevant element that can trigger the mechanism for canceling the donation, provided by law for the gifted criminal along with criminal liability. The violation also reflects on the civil relationship of donation, and the law sanctions the donor through the possibility of canceling the donation. The same is true for persuading someone to commit a crime while knowing that the person is

innocent; this action is a component under Art. 286 of the Criminal Code. From here arises the legal obligation not to commit winning. It is the duty of every person. The donee has violated a legal obligation to protect human life or not to harm someone without a reason. The specific legal relationship "donor-donee" is not legally significant for criminal liability, but the legislator considered that the behavior of the donee exceeds the norms of morality, that by taking actions against the donor, which are crimes, they cannot be indifferent to the law, and has provided for the possibility of canceling the donation as a type of civil law sanction. Therefore, the legislator considers that the donee has greater moral obligations towards his benefactor, which are inseparable from the obligation not to encroach on someone else's life or not to harm someone without a reason. The obligation of decent behavior and gratitude, which arose as a moral one, having different manifestations, when violated through constituent actions provided for in Art. 227 of the Obligations and Contracts Act, letters "a" and "b", is indistinguishable from the legal obligation not to perform such actions, i.e., it is legal. The limit of the moral obligation is exceeded when a human life is taken, or a robbery is committed, and if this is a crime punishable by imprisonment for not less than 3 years. The conclusion is that although the obligation of decent, i.e. moral behavior of gratitude and gratitude does not arise from the donation contract as a counter-performance, when it is violated through the performance of constituent actions specified in the law and the legislator has provided that this also reflects on the donation relationship, even though it is personal in its genesis and has given the donor the right to cancel the donation, I believe that under these circumstances we can speak of a breach of legal obligation and for this he will suffer negative civil law consequences. This behavior is an expression of "gross ingratitude" /translation of the GGZ, A.K., 1974/ and in the BGB, 2005, in §530, murder is explicitly mentioned/. With the envisaged possibility of canceling the donation, the law sanctions the moral obligation of the donee towards the donor, and it acquires a legal character. For a moral obligation that is not sanctioned by law, no sanction can be imposed, such as the possibility of canceling the donation. The particular case is that it was committed towards the donor, and the right of cancellation arises for him. It follows from this that legal obligations stipulated by the law for each person are violated, but their fulfillment in the hypothesis of "donor-donee" is also immoral behavior towards the donor-benefactor and therefore also reflects on the specified civil relations.

The obligation to provide maintenance in case of need and if requested can be said to be moral; it concerns only personal relationships, but in the event of such circumstances, established by the court, namely the need for funds and refusal, provided that the needy donor has benefited the gifted person, the law gives the donor the right to cancel the donation. The refusal to provide maintenance to the donor when he is in need and the gifted can provide it, knows about the need and refuses it, his behavior exceeds the norms of morality, and these circumstances transform the obligation of the gifted from moral to legal, and this is the basis for the right to cancel. This sanctions the gifted person, granting the donor the right to cancel. Under these circumstances, the legislator has considered that the moral obligation has been exhausted and passes into legal. The behavior of the gifted exceeds the norms of morality and empathy. The OBLIGATIONS AND CONTRACTS ACT does not require that the failure to provide support endangers the life or health of the donor and the gifted person to know this, i.e. that the constituent act of "maltreatment" is present, but it considers that the refusal of the gifted person, provided that he can provide support to the one who has benefited and enriched him, is behavior that exceeds the limits of morality precisely because this person was gifted by the petitioner and therefore

sanctions him by providing the donor with the opportunity to request the cancellation of the donation in order to acquire funds. The author is of the position that the obligation of the gifted person remains moral, does not transform into legal, as is accepted in part of the case law and by some authors, whom she points out in the study, i.e. she has her own view and this is of interest for further arguments in this direction, and also says that she can identify problems and lead a debate, which is important for the development of science and practice.

The author rightly agrees with Prof. Rushev that with the right to cancel the donation in the specified circumstances under Art. 227 of the Obligations and Contracts Act, unjust enrichment is avoided, since with the entry into force of the cancellation decision, the donated property returns to the donor's patrimony and can be enforced without the need to file a claim for unjust enrichment, but the decision should be enforced. From here it follows that, in view of the cause of the donation, *causa donandi*, unjust enrichment can occur in the event of invalidity of the donation, nullity, or destructibility and retention of the donated item. The right of revocation also constitutes a sanction for the donee. This is also accepted by other authors that the right of revocation is a sanction for the donee. Or **the conclusion that I accept is that the obligation of the gifted person for respectful behavior and gratitude as a moral obligation by its origin and with a different fulfillment and manifestation, is also a legal obligation, when it comes to murder or rape, and in the case of non-payment of maintenance, i.e. refusal and existing need, it becomes legal with the occurrence of the new facts, indicated by K. Tsonchev and by Stavru. Only with their legal nature can we justify the right of cancellation, which the law grants to the donor.** But I believe that this cannot justify a conclusion that the donation contract is a bilateral or conditional contract, a contract under a termination condition. And in Interpretative Decision No. 1 /2013 of the General Assembly of the Civil Chamber of the Supreme Court of Cassation, it is assumed that when new facts occur, the obligation is transformed into a legal one, and that the cancellation of the donation is a type of civil sanction.

The second direction in which the research is going is which persons can request cancellation, and in relation to which persons the cancellation can be requested, only in relation to the donee or also in relation to his heirs: who are the subjects of the cancellation. who acquire this right or who suffer the consequences of exercising it. As for the persons who acquire the right to cancellation, this is the donor, and after his death, the heirs, the universal heirs, and also fixes the beginning of the 1-year period for filing the claim for cancellation. It is believed that the right to cancellation of the heirs of the donor is divisible. Which persons are affected by the cancellation, there are differences on this issue in the event of the death of the donee. Case law accepts as a decisive criterion when the claim was filed by the donor, before or after the death of the donee. If it is before death, the heirs of the donee are liable, because the obligation has transformed into a legal one and has passed onto them. K. Vladimirova accepts this position in part, but explicitly states that she does not accept the transformation of the obligation into a legal one, but how then will the failure to fulfill a moral obligation lead to a legal sanction. She believes that cancellation cannot be claimed against the heirs, since it concerns personal actions of the donee and excludes this possibility if the donor did not file the claim before the death of the donee, because the heirs have no obligation of gratitude. The position is reasonable and coincides with the case law, as it provides an additional argument for this. Kr. Tsonchev summarizes /p. 137 cited publication/ that if the donee has died, his heirs assume the rights and

obligations and are always liable for the claim for cancellation. The candidate for associate professor, taking a position on these issues for the subjects of cancellation, contributes to the unification of the theory, and also of the practice on these issues, for the development of law.

*** A particularly important direction in the study of the cancellation of the donation is the donation with a burden. I see a contributing moment in so many different opinions related to the burden:** In the legal literature, there is a dispute about the essence of the burden in gratuitous transactions, whether it is an obligation of the beneficiary, whether it is an accidental element of the transaction, whether there is a difference between a burden and a condition, and whether it is an additional declaration of will. It assumes that the burden is a modality of the transaction, that it is an obligation of the beneficiary to give something or do something or not to do something, that the burden is not a counter-obligation, is not an additional declaration of will, but is part of the donation declaration of will, that the burden and the condition are different concepts, that it does not turn the donation contract into a gratuitous contract, but gives it a mixed character. Here, there is a view that it depends on whose benefit the burden is, and if it is in favor of the donor, there will be an indirect donation, and if it is in favor of a third party, the donation will not have a completely gratuitous character. It examines the consequences of non-fulfillment of the burden, it believes that the donor may request fulfillment of the burden, i.e. to apply Article 79 of the Obligations and Contracts Act, since there are other elements in the contract that make it imperfect bilateral, it believes that it is impossible to request termination of a donation contract with a burden in the event of non-fulfillment of the burden, but only execution, it makes an analogy with the will with a burden, it focuses on the liability of the heirs in the event of non-fulfillment of the burden. It proposes that when concluding a donation contract with a burden, a clause be included for the possibility of terminating the contract in the event of non-fulfillment of the burden. It could be considered whether such a clause would not change the characteristics of the contract as bilateral and pecuniary. I believe that taking a detailed approach to these issues related to the donation with a burden, and this is also in connection with the cancellation of the donation, in the work, and has a contributing moment in the study of this problem.

The study of the institute for the revocation of the donation, in addition to being a contribution in itself to the development of the theory of the revocation of the donation as a multifaceted study in its relationship with other institutes and branches, also helps to deepen the practice of concluding donation contracts and to fairly resolve controversial issues. With this, I want to emphasize the usefulness of this study.

The study is also relevant to the current practice of various types of donations to a cause and the possibilities for their cancellation under certain conditions, for example, if the donation has not been used in full. It correctly proposes a separate regulation of this type of donation in order to avoid abuses, which occur in quite a few cases.

As a contributing point, I would highlight the proposals he makes for improving and supplementing the rules for canceling the donation and in the event of serious bodily injury to the donor or his relatives or systematic humiliating behavior towards him, he also makes practical suggestions regarding the inclusion of certain clauses when concluding the donation contract, which are beneficial to the parties.

7. I recommend considering the proposal that, in a future amendment to the OBLIGATIONS AND CONTRACTS ACT, the conclusion of a contract for the donation

of another's property under certain conditions, to acquire the property within a certain period of time, is allowed. This means allowing a contract for the donation of a future property, which is in contradiction with the definition of a contract in the law. It is not in the interest of security, and there are other means of benefiting a person with a future property that is not yet part of the donor's assets.

8. In conclusion, I believe that the candidate for the academic position of "associate professor", KATYA KRASTANOVA VLADIMIROVA, meets the minimum national requirements of the LAW ON THE DEVELOPMENT OF THE ACADEMIC STAFF IN THE REPUBLIC OF BULGARIA and REGULATIONS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE LAW ON THE DEVELOPMENT OF THE ACADEMIC STAFF IN THE REPUBLIC OF BULGARIA for holding this position and I propose to the scientific jury to vote on a decision that the candidate meets the requirements of the law, for which I will vote positively, as well as to propose to the Faculty Council of the Faculty of Law of the UNWE to submit for a vote the election for associate professor in the scientific specialty "Civil and Family Law" in the professional field "Law".

Sofia, April 20, 2026.

Prepared the opinion:

(Professor Zlatka Sukareva, PhD)